

Sygn. akt I C 453/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2022 roku

Sąd Rejonowy w Kwidzynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Alicja Tułodziecka

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2022 r. w Kwidzynie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa E. P.

przeciwko (...) spółka z o.o. w S.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

I. pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy w Kwidzynie w dniu 14 października 2004 r. w sprawie o sygnaturze akt I Nc 278/04, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na rzecz pozwanego (...) sp. z o.o. w S. postanowieniem Sądu Rejonowego w Kwidzynie z dnia 20 kwietnia 2016 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I Co 448/16 w części, tj. w odniesieniu do powoda E. P. w zakresie tych odsetek umownych i odsetek ustawowych zasądzonych we wskazanym wyżej tytule wykonawczym, które pozostały do wyegzekwowania na dzień 30 grudnia 2022 r. oraz w zakresie należności głównej;

II. oddała powództwo w pozostałej części;

III. odstępuje od obciążania powoda kosztami procesu.

Sędzia Alicja Tułodziecka

Sygn. akt I C 453/22

UZASADNIENIE

Powód E. P. wniósł pozew o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy w Kwidzynie, sygn. akt I Nc 278/04, z dnia 14 października 2004 r., w którym zasądzono od powoda na rzecz (...) w G. kwotę 12.659,64 zł wraz z odsetkami umownymi według zmiennej stopy procentowej, obowiązującej w danym okresie w wysokości 40 % w stosunku rocznym od kwoty 10.882,67 zł od dnia 13 września 2004 r. do dnia zapłaty oraz wraz z odsetkami ustawowymi w wysokości 12,25 % w stosunku rocznym od kwoty 1.776,97 zł od dnia 13 września 2004 r. do dnia zapłaty, z uwzględnieniem dalszych zmian stopy procentowej, a także kwotę 2.683 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu swojego pozwu powód wskazał, że podnosi zarzut przedawnienia dochodzonego od niego roszczenia. Nadto powód zwrócił uwagę, że przez 18 lat spłacał swoje zadłużenie, które powinno być zatem spłacone w całości.

Podczas rozprawy w dniu 27 października 2022 r. powód E. P. podniósł dodatkowo zarzuty w zakresie wysokości odsetek zasądzonych od należności głównej, wskazując, że są one zbyt wysokie. Powód nie rozumiał tego, że mimo spłacania swojego zobowiązania przez kilkanaście lat, jego dług wobec wierzyciela nadal rośnie.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) spółka z o.o. w S. wniósł o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu.

Pozwany wskazał, że roszczenie wynikające z nakazu zapłaty wydanego w sprawie I Nc 278/04 nie jest przedawnione w jakiegokolwiek części.

Jednocześnie pozwany wskazał, że zadłużenie powoda na dzień 28 września 2022 r. wynosi 28.794,87 zł.

W toku prowadzonego postępowania pozwany podniósł także, że nie jest możliwe pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w zakresie, w jakim został on już wykonany, a tytuł wykonawczy będący podstawą prowadzenia postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 89/05 został już wyegzekwowany do kwoty 50.274,93 zł (według stanu na dzień 08 listopada 2022 r.).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 14 października 2004 r. Sąd Rejonowy w Kwidzynie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym orzekł, aby pozwani E. P. i Z. B. zapłacili solidarnie powodowi (...) w G. kwotę 12.659,64 zł wraz z odsetkami umownymi według zmiennej stopy procentowej, obowiązującej w danym okresie w wysokości 40 % w stosunku rocznym liczonymi od kwoty 10.882,67 zł od dnia 13 września 2004 r. do dnia zapłaty oraz z odsetkami ustawowymi w wysokości 12,25 % w stosunku rocznym liczonymi od kwoty 1.776,97 zł od dnia 13 września 2004 r. do dnia zapłaty, z uwzględnieniem dalszych zmian stopy procentowej, a także kwotę 2.683 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Na podstawie wskazanego wyżej nakazu zapłaty (...) w G. wszczęła egzekucję przeciwko E. P. – wnosząc o przeprowadzenie egzekucji z wynagrodzenia za pracę lub świadczeń emerytalno – rentowych przysługujących dłużnikowi oraz z ruchomości. Wniosek o wszczęcie egzekucji złożono w dniu 10 stycznia 2005 r. w Kancelarii (...) komornika sądowego M. C..

W dniu 17 listopada 2009 r. (...) w G. rozszerzyła wniosek egzekucyjny i wniosła o wszczęcie egzekucji w stosunku do dłużnika solidarnego Z. B..

Postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Kwidzynie w sprawie I Co 448/16 nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 14 października 2004 r. wydanemu w sprawie I Nc 278/04 na rzecz (...) sp. z o.o. w S., na którą przeszło uprawnienie pierwotnego wierzyciela (...) w G..

Pismem z dnia 27 stycznia 2020 r. (...) sp. z o.o. w S. wniosła do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kwidzynie M. C. pismo o obniżenie z dniem 03 lutego 2020 r. do wartości 12 % w skali roku stawki oprocentowania umownego należności głównej stwierdzonej tytułem wykonawczym wydanym w sprawie I Nc 278/04.

Sąd Rejonowy w Kwidzynie wyrokiem z dnia 29 czerwca 2021 r. wydanym w sprawie I C 282/21 pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy – nakaz zapłaty wydany w postępowaniu upominawczym z dnia 14 października 2004 r., sygn. akt I Nc 278/04, zaopatrzony w klauzulę wykonalności na rzecz (...) sp. z o.o. w S. postanowieniem wydanym w sprawie I Co 448/16 – w części, tj. w stosunku do Z. B. w zakresie odsetek umownych i ustawowych zasądzonych w tym tytule za okres od dnia 31 października 2004 r. do dnia 24 listopada 2006 r.

Pismem z dnia 07 lipca 2021 r. wierzyciel (...) sp. z o.o. w S. wskazała, że na aktualne zadłużenie dłużników E. P. i Z. B. składają się następujące należności: kwota 10.882,67 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości 12 % w stosunku rocznym od dnia 08 lipca 2021 r. do dnia zapłaty, kwota 1.776,97 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 08 lipca 2021 r. do dnia zapłaty, kwota 19.880,33 zł tytułem odsetek umownych narosłych do dnia 07 lipca 2021 r. oraz kwota 4,91 zł tytułem odsetek ustawowych narosłych do dnia 07 lipca 2021 r.

W związku z tym wskazano, że roszczenie wierzyciela wobec dłużników wynosi łącznie 32.544,88 zł.

Pismem z dnia 06 września 2021 r. (...) sp. z o.o. w S. wskazała, że stan zadłużenia na rzecz wierzyciela na dzień 06 września 2021 r. wynosi łącznie 29.724,28 zł, a w tym: kwota 10.882,67 zł tytułem należności głównej (dalej liczonej z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie, wynoszącymi 11,2 % w skali roku, poczynając od dnia 07 września 2021 r.), kwota 1.776,97 zł tytułem należności głównej (dalej liczonej z odsetkami ustawowymi, poczynając od dnia 07 września 2021 r.), kwota 17.060,08 zł tytułem odsetek naliczonych do dnia 06 września 2021 r. oraz kwota 4,56 zł tytułem odsetek ustawowych naliczonych do dnia 06 września 2021 r.

Pismem z dnia 04 lipca 2022 r. dłużnik E. P. wniósł o umorzenie egzekucji w sprawie Km 89/05.

Postanowieniem z dnia 13 października 2022 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kwidzynie M. C. – Zastępca Komornika Sądowego K. Z. oddalił ten wniosek. W uzasadnieniu tego postanowienia Komornik Sądowy wskazał, że termin przedawnienia w niniejszej sprawie rozpoczął swój bieg z chwilą uzyskania przez wierzyciela klauzuli wykonalności, tj. 01 grudnia 2004 r., a następnie bieg tego terminu został przerwany w chwili wszczęcia postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 89/05, tj. w dniu 10 stycznia 2005 r.

Od wszczęcia postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 89/05 do dnia 13 października 2022 r. od dłużnika E. P. wyegzekwowano łącznie kwotę 60.506,79 zł.

Ustalono, że na rzecz wierzyciela przekazano kwotę 51.786,09 zł, a w tym kwota 47.650,09 zł została przekazana tytułem odsetek. Należność główna wynikająca z tytułu wykonawczego nie została wyegzekwowana dotychczas w żadnej części.

Wysokość zobowiązania E. P. na rzecz wierzyciela w sprawie Km 89/05 na dzień 17 listopada 2022 r. kształtowała się następująco:

- należność główna w kwocie 12.659,54 zł,
- zaległe odsetki w kwocie 15.994,52 zł.

(dowód: wszystkie dokumenty znajdujące się w aktach sprawy egzekucyjnej o sygn. akt Km 89/05,

wszystkie dokumenty znajdujące się w aktach spraw prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Kwidzynie o sygn. akt I Co 448/16 i o sygn. akt I C 282/21,

informacja Komornika Sądowego z k. 77 – 80 akt i z k. 127 – 131

akt)

Sąd zważył, co następuje:

Okoliczności faktyczne w istotnych w niniejszej sprawie kwestiach ustalono na podstawie danych wynikających z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy egzekucyjnej o sygn. akt Km 89/05, a także dokumentów znajdujących w aktach spraw prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Kwidzynie o sygn. akt I Co 448/16 i sygn. akt I C 282/21, a nadto na podstawie dokumentów zebranych w tejże sprawie.

Wskazać trzeba, iż strony w toku sprawy nie kwestionowały wiarygodności oraz prawdziwości danych wynikających z tych dokumentów, a Sąd orzekający nie znalazł innych podstaw, aby tym danym odmówić mocy dowodowej.

W przedmiotowej sprawie powód E. P. domagał się pozbawienia wykonalności w całości tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Kwidzynie w sprawie I Nc 278/04, zaopatrzonego następnie w klauzulę wykonalności na rzecz (...) spółka z o.o. w sprawie I Co 448/16.

Powód w tejże sprawie podniósł, że swoje zadłużenie spłaca od 18 lat. Wobec tego, w jego ocenie, winno być ono już spłacone w całości. Nadto powód podnosił zarzut przedawnienia dochodzonego wobec niego roszczenia. W toku sprawy powód zgłosił także zarzut co do nadmiernej wysokości odsetek naliczonych od należności głównej.

Pozwany (...) spółka z o.o. w S. kwestionował zasadność żądania zgłoszonego przez powoda.

Zgodnie z treścią przepisu art. 840 k.p.c. dłużnik może w drodze procesu żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia jeżeli:

1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym nie będącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;

2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie;

3) jeżeli małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787 k.p.c., wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść.

Powództwo przeciwegzekucyjne jest merytorycznym środkiem obrony przeciwko niezgodnej z prawem egzekucji, zarówno co do jej zasadności, jak i dopuszczalności. Dłużnik wnosząc powództwo przeciwegzekucyjne powinien sprecyzować w pozwie o jaki tytuł wykonawczy chodzi oraz w jakim zakresie domaga się pozbawienia czy ograniczenia jego wykonalności. Żądanie dłużnika może dotyczyć jedynie pozbawienia lub ograniczenia wykonalności tytułu wykonawczego, a nie uchylecia klauzuli wykonalności.

Powództwo z przepisu art. 840 k.p.c., jako środek merytorycznej obrony dłużnika, pozwala na zakwestionowanie wykonalności tytułu wykonawczego w drodze badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tym tytułem i w konsekwencji musi być oparte na przyczynach materialnoprawnych wymienionych w punktach 1 – 3 przytoczonego powyżej przepisu.

Twierdzenia prezentowane w niniejszej sprawie przez powoda E. P. wskazują, iż podstawy prawnej wniesionego przez niego powództwa przeciwegzekucyjnego należałoby upatrywać w przepisie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Nadmienić tylko trzeba, iż powód w tej sprawie nie korzystał z pomocy fachowego pełnomocnika. Powód jest też osobą w podeszłym wieku. Nadto powód nie ma wiedzy prawniczej. Wobec tego to Sąd orzekający oceniał pod względem kwalifikacji prawnej zarzuty i twierdzenia zgłaszane przez stronę powodową w tejże sprawie wobec tytułu wykonawczego jaki jest podstawą prowadzenia egzekucji przeciwko powodowi w sprawie Km 89/05.

Wskazać w tym miejscu trzeba, iż przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. stwarza podstawę do zwalczania tytułu wykonawczego w przypadku, gdy już po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaszły zdarzenia prowadzące do wygaśnięcia zobowiązania lub wskutek których zobowiązanie nie może być egzekwowane. W związku z powyższym rozróżnia się zdarzenia zależne od woli stron (np. spełnienie świadczenia, potrącenie) oraz niezależne od woli stron (m.in. przedawnienie roszczenia, niemożność świadczenia wskutek okoliczności, za które dłużnik nie odpowiada).

Wskazać na wstępie należy, że zarzut przedawnienia zgłoszony przez powoda E. P. nie był zasadny.

W myśl przepisu art. 125 § 1 k.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 08 lipca 2018 r.) roszczenie stwierdzone prawomocnym wyrokiem przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczenia byłby krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia

okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu – przy czym ten przepis ma zastosowanie także do nakazów zapłaty na podstawie przepisu art. 353² k.p.c.

Nadto z treści przepisu art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw wynika, że do roszczeń przysługujących konsumentowi powstałych przed wejściem w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy są określone w art. 125 § 1 k.c., stosuje się przepisy w brzmieniu dotychczasowym.

Dodać trzeba, że z kolei przepis art. 123 § 1 k.c. stanowi, że bieg przedawnienia przerywa się:

- 1) przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia;
- 2) przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje;
- 3) przez wszczęcie mediacji.

Podnieść w tym miejscu trzeba, iż bieg terminu przedawnienia przerywa m.in. wniesienie pozwu, złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności (również wniosku o nadanie klauzuli wykonalności na podstawie przepisu art. 788 k.p.c.), a także złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji – czynności wynikające z przepisu art. 123 § 1 pkt 1 k.c. Dodać należy, iż to stanowisko znajduje ugruntowane oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz w orzecznictwie Sądów Apelacyjnych.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd w tejże sprawie wynikało, że egzekucja wszczęta na podstawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Kwidzynie z dnia 14 października 2004 r. w sprawie I Nc 278/04 – prowadzona jest przeciwko dłużnikowi E. P. nieprzerwanie od dnia 10 stycznia 2005 r. Wskazać trzeba, że bieg terminu przedawnienia został przerwany przez wierzyciela poprzez złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji na podstawie tegoż tytułu. Nadto w 2016 r. nastąpiła zmiana po stronie wierzyciela – nadano klauzulę wykonalności na rzecz pozwanej (...) sp. z o.o. w S., na którą przeszło uprawnienie pierwotnego wierzyciela i pozwana kontynuuje postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 89/05 na swoją rzecz przeciwko powodowi E. P..

W tym stanie rzeczy wskazać trzeba, iż nie nastąpiło przedawnienie roszczenia przysługującego pozwanej (...) sp. z o.o. w S. wobec powoda, a wynikającego z orzeczenia wydanego w sprawie I Nc 278/04.

Sąd orzekający uznał jednak, iż w niniejszej sprawie po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie uniemożliwiające egzekwowanie roszczenia co do odsetek umownych i odsetek ustawowych zasądzonych spornym tytułem wykonawczym wydanym w sprawie I Nc 278/04, które pozostawały do wyegzekwowania na dzień 30 grudnia 2022 r., a także w zakresie należności głównej.

Sąd w tejże sprawie miał na uwadze to, że powództwo opozycyjne, skierowane przeciw tytułowi wykonawczemu, którym jest prawomocne orzeczenie sądowe, nie może służyć ponownemu merytorycznemu rozpoznaniu sprawy i nie można za jego pomocą podważyć prawomocności materialnej orzeczenia (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r., sygn. akt III CZP 16/12).

Zaznaczyć jednak należy, że na mocy nowelizacji Kodeksu cywilnego dokonanej ustawą z dnia 07 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2005 r., Nr 157, poz. 1316) maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie mogła w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego (por. przepis art. 359 § 2¹ k.c.), a w razie gdy wysokość takich odsetek przekraczała wysokość odsetek maksymalnych, należały się odsetki maksymalne (por. przepis art. 359 § 2²

k.c.). Zgodnie z treścią przepisu art. 359 § 2³ k.c. unormowanie to nie mogło zostać wyłączone ani ograniczone wola stron

Wskazać trzeba, iż opisana powyżej zmiana przepisów Kodeksu cywilnego weszła w życie z dniem 20 lutego 2006 r., przy czym stosownie do treści art. 5 tej ustawy zmieniającej, nowe przepisy stosuje się do czynności prawnych dokonywanych po jej wejściu w życie, wobec czego do umów zawartych przed wejściem w życie tej ustawy zmieniającej nadal miały zastosowanie przepisy dotychczasowe.

Podnieść w tym miejscu jednak należy, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 06 grudnia 2007 r. (sygn. akt IV CSK 320/07) wskazał, że treść nowego przepisu art. 359 § 2¹ k.c. może stanowić przesłankę dokonywanej w toku procesu oceny, czy konkretne odsetki umowne mieściły się w dozwolonej stronom swobodzie kształtowania treści stosunku prawnego, czy też nie. Nadto podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 03 lipca 2008 r., sygn. akt IV CSK 81/08, w którym stwierdzono, że rozwiązania prawne z przepisów art. 359 § 2¹ k.c. i § 2² k.c. mogą stanowić jedno z kryterium oceny, czy konkretne odsetki umowne mieściły się w dozwolonej stronom swobodzie kształtowania stosunku prawnego. Sąd orzekający w tej sprawie w pełni podziela przedstawione powyżej stanowisko Sądu Najwyższego.

Podnieść w tym miejscu należy, że w ustawie z dnia 07 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2005 r., Nr 157, poz. 1316) określono maksymalną wysokość odsetek wynikających z czynności prawnych. Zgodnie z treścią przepisu art. 5 przepisy tej ustawy stosuje się do czynności prawnych dokonanych po jej wejściu w życie, tj. od dnia 20 lutego 2006 r., co może budzić wątpliwości na tle niniejszej sprawy, bowiem umowa określająca wysokość odsetek zasądzonych nakazem zapłaty wydanym w sprawie I Nc 278/04 została zawarta przed tą datą.

Jednakże do tego właśnie zagadnienia Sąd Najwyższy odniósł się w uzasadnieniu uchwały z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt III CZP 107/17. Sąd Najwyższy wskazał, że wykładnia przepisu art. 5 powołanej wyżej ustawy z dnia 07 lipca 2005 r. ograniczająca się do stwierdzenia, że jej przepisów nie stosuje się do wysokości odsetek umownych wynikających z czynności prawnych dokonanych przed wejściem w życie tej ustawy, nie odpowiadałaby zasadniczemu celowi ustawy. Podkreślono, że kwestią odrębną od poddania czynności prawnych dokonywanych po dniu 20 lutego 2006 r. przepisom ustawy z dnia 07 lipca 2005 r. jest reżim prawny stosunków prawnych wynikających z takich stosunków powstałych przed dniem 20 lutego 2006 r. i uznano za zasadne pomocnicze odwołanie się do reguł intertemporalnych wywodzonych z ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny.

W związku z tym uznając, że każdy kolejny dzień niewykonywania zobowiązania pieniężnego w terminie stanowi odrębne zdarzenie oznaczające kolejne przypadki niewykonania zobowiązania, należy z art. XLIX § 3 tej ustawy wywieść regułę, iż prawem właściwym dla odsetek za opóźnienie powinno być prawo obowiązujące w dniu, za który należą się odsetki. W przypadku odsetek za opóźnienie każdym dniem, za który należą się odsetki jest każdy kolejny dzień opóźnienia.

W rezultacie Sąd Najwyższy wskazał, że w stosunkach prawnych, które powstały przed dniem 20 lutego 2006 r., od tego dnia należą się odsetki nie wyższe niż odsetki maksymalne wprowadzone przez ustawę z dnia 07 lipca 2005 r.

Wobec tego wskazać należy, że od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 07 lipca 2005 r. wygasły zobowiązania do zapłaty odsetek za opóźnienie w zakresie przewyższającym odsetki maksymalne.

W tym stanie rzeczy, jeżeli orzeczenie sądowe nakazujące zapłatę należności głównej wraz z odsetkami umownymi przekraczającymi czterokrotność stopy kredytu lombardowego, zostało wydane przed dniem 20 lutego 2006 r., to wejście w życie przepisów art. 359 § 2¹, § 2² § 2³ k.c. należy traktować jako zdarzenie opisane w przepisie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., mogące stanowić podstawę powództwa opozycyjnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2028 r., sygn. akt III CZP 107/17, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2019 r., sygn. akt IV CSK 438/18, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 października 2020 r., sygn. akt I AGa 287/19).

Zmiana stanu prawnego jest bowiem zdarzeniem, o którym mowa w przepisie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy spowodowała, że zobowiązanie stwierdzone tytułem wykonawczym w części albo w całości wygasło albo nie może być egzekwowane (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2028 r., sygn. akt III CZP 107/17). Dodać trzeba, iż Sąd orzekający w tej sprawie w pełni podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy we wskazanych wyżej orzeczeniach.

Zaznaczyć w tym miejscu trzeba, iż w świetle treści przytoczonych powyżej orzeczeń Sąd w tejże sprawie ocenił także twierdzenia i zarzuty prezentowane przez powoda E. P. i odniósł to do okoliczności związanych ze zmianą przepisów Kodeksu cywilnego (od dnia 20 lutego 2006 r. w zakresie wprowadzenia wysokości odsetek maksymalnych).

Powód E. P. wskazywał bowiem w tejże sprawie, że od kilkunastu lat spłaca swoje zobowiązanie w sprawie egzekucyjnej Km 89/05, ale jego dług nie ulega zmniejszeniu. Nadto powód podnosił, iż ten dług winien już być spłacony. Powód podnosił także zarzuty co do wysokości zasądzonych od niego odsetek, wskazując, że są one zbyt wysokie.

Odnosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd orzekający dokonał następujących wyliczeń odsetek, które z uwzględnieniem zmiany wysokości odsetek maksymalnych powód winien zapłacić na rzecz pozwanego:

- odsetki w wysokości 40 % w stosunku rocznym od kwoty 10.882,67 zł za okres od dnia 13 września 2004 r. do dnia 19 lutego 2006 r. (tj. do dnia przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 07 lipca 2005 r.) – łącznie kwota 6.249,34 zł,
- odsetki maksymalne w wysokości ustalonej ustawą z dnia 07 lipca 2005 r., która weszła w życie dnia 20 lutego 2006 r., od kwoty 10.882,67 zł za okres od dnia 20 lutego 2006 r. do dnia 30 grudnia 2022 r. – łącznie kwota 33.132,42 zł.

Zgodnie z informacją uzyskaną od Zastępcy Komornika Sądowego K. Z. od powoda E. P. w toku postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 89/05 wyegzekwowano łącznie kwotę 60.506,79 zł. Wierzycielowi przekazano kwotę 51.786,09 zł, a w tym kwotę 47.650,09 zł tytułem odsetek. Nie wyegzekwowano natomiast w żadnej części należności głównej.

Mając na uwadze dopuszczalną wysokość odsetek maksymalnych oraz poczynione powyżej rozważania wierzyciel na dzień wydania wyroku w niniejszej sprawie winien otrzymać:

- kwotę 6.261,26 zł – tytułem odsetek w wysokości 40 % rocznie naliczonych od kwoty 10.882,67 zł za okres od dnia 13 września 2004 r. do dnia 19 lutego 2006 r.,
- kwotę 33.132,42 zł – tytułem odsetek maksymalnych naliczonych od kwoty 10.882,67 zł za okres od dnia 20 lutego 2006 r. do dnia 30 grudnia 2022 r.,
- kwotę 12.659,64 zł – tytułem należności głównej,
- kwotę 2.683 zł – tytułem kosztów postępowania w sprawie I Nc 278/04,
- kwotę 253 zł – tytułem kosztów postępowania klauzulowego,
- kwotę 1.200 zł – tytułem kosztów zastępstwa procesowego w egzekucji.

Po zsumowaniu tych należności otrzymujemy kwotę w łącznej wysokości 56.189,32 zł. Tymczasem Komornik Sądowy w toku postępowania egzekucyjnego wyegzekwował do dnia 07 października 2022 r. od powoda łącznie kwotę 60.506,79 zł. Nadto dodać trzeba, że wszelkie kwoty przekazywane były wierzycielowi na poczet kosztów i odsetek.

Sąd w tej sprawie miał na uwadze, że zarówno pierwotny wierzyciel, jak i jego następca prawny – pozwany (...) sp. z o.o. w S., to podmioty prawne, które z całą pewnością wyposażone są w odpowiednie narzędzia i zasoby osobowe,

pozwalające na rzetelne ustalenie obowiązujących odsetek maksymalnych, a także zapoznanie się z orzecznictwem w tym zakresie. Pomimo tego, dopiero w 2020 r., a zatem po 14 latach od wejścia w życie ustawy z 2005r., (...) sp. z o.o. w S. wniosła w postępowaniu egzekucyjnym o dalsze egzekwowanie odsetek w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie.

W takim stanie faktycznym postawa wierzyciela – pozwanego powinna być, zdaniem Sądu, kwalifikowana jako nadużycie prawa na etapie jego wykonywania i jako taka również stanowi zdarzenie wskutek którego zobowiązanie nie może być dalej egzekwowane w rozumieniu przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Każde działanie podjęte w wykonaniu prawa tak długo bowiem stanowi realizację tego prawa, jak długo nie narusza zasad współżycia społecznego. W rezultacie tegoż żadne działanie naruszające zasady współżycia społecznego, choćby oparte o formalnie rozumianą normę prawną, nie stanowi wykonywania prawa, lecz jest jego nadużyciem pozbawionym ochrony prawnej.

Postępowanie pozwanego, egzekwującego od powoda świadczenie zasądzone prawomocnym nakazem zapłaty jest, zdaniem Sądu, w ustalonym stanie faktycznym ewidentnie sprzeczne z nakazem kierowania się przez podmioty prawa cywilnego dobrymi obyczajami i dobrą wiarą, a także przekonaniem, że dbając o swój interes nie krzywdzą innych – wpisującymi się w podstawowe zasady współżycia społecznego w rozumieniu przepisu art. 5 k.c.

W niniejszej sprawie pozwany, powołując się na formalną poprawność swoich działań, egzekwuje od powoda świadczenie faktycznie spłacone. Czyni to pomimo, że ma wiedzę i świadomość co do przyczyn zmian wprowadzonych przez ustawodawcę w zakresie wysokości odsetek maksymalnych.

W tych okolicznościach Sąd uznał, że dalsze egzekwowanie tytułu wykonawczego – ponad kwotę już przekazaną wierzycielowi w toku egzekucji – doprowadzi do utraty przez powoda środków do życia, a pozwanemu pozwoli uzyskać świadczenie w wysokości co prawda usprawiedliwionej literalnym brzmieniem tytułu wykonawczego, ale nie znajdującej usprawiedliwienia w powołanych wyżej zasadach współżycia społecznego. Dalsze prowadzenie wobec powoda w tej sytuacji egzekucji byłoby rażącym i oczywistym naruszeniem zasad współżycia społecznego, a usankcjonowanie takiego stanu rzeczy przez Sąd kolidowałoby z poczuciem sprawiedliwości.

Sąd mając na uwadze powyższe okoliczności pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym z dnia 14 października 2004 r., wydanego przez Sąd Rejonowy w Kwidzynie w sprawie z powództwa (...) przeciwko E. P., sygn. akt I Nc 278/04, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na rzecz (...) sp. z o.o. w S. postanowieniem Sądu Rejonowego w Kwidzynie z dnia 20 kwietnia 2006 r. wydanym w sprawie I Co 448/16 w części, tj. w odniesieniu do powoda E. P. w zakresie tych odsetek umownych i odsetek ustawowych zasądzonych we wskazanym wyżej tytule wykonawczym, które pozostały do wyegzekwowania na dzień 30 grudnia 2022 r. oraz w zakresie należności głównej.

Dodać w tym miejscu jeszcze należy, że z uwagi na charakter powództwa opozycyjnego, nie jest możliwe pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w części już wyegzekwowanej. Nie można bowiem wytoczyć powództwa przeciwegzekucyjnego, jeżeli zgasła już wykonalność wykonanego tytułu wykonawczego. To powództwo może być bowiem realizowane, jeżeli istnieje potencjalna możliwość wykonania tytułu wykonawczego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2019 r., sygn. akt III CZP 63/18).

Z tego względu oddaleni podlegało powództwo w pozostałej części, czyli w tej części, która została już wyegzekwowana od powoda na rzecz wierzyciela w toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego.

Wskazać w tym miejscu trzeba, iż podstawę prawną rozstrzygnięcia wydanego w niniejszej sprawie stanowiły przepisy art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. w zw. z art. 5 k.c.

Sąd odstąpił od obciążania powoda E. P. kosztami procesu w tej części, w jakiej powód przegrał niniejszą sprawę – w oparciu o przepis art. 102 k.p.c., zgodnie z zasadą słuszności.

Wskazać w tym miejscu trzeba, że zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. nie wymaga osobnego wniosku od strony przegrywającej. Powinno ono być ocenione w całokształcie okoliczności konkretnego przypadku, z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. Przepis art. 102 k.p.c. nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, zatem ich kwalifikacja należy do Sądu, który po uwzględnieniu całokształtu okoliczności konkretnej sprawy, winien kierować się własnym poczuciem sprawiedliwości. Do kręgu okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należą zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i będące „na zewnątrz” procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

Obciążanie powoda kosztami procesu – i to zarówno z uwagi na sytuację życiową powoda, jak i z uwagi na charakter niniejszej sprawy – byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Nie można bowiem pomijać tego, że egzekwowano należności od powoda od prawie 18 lat, w sytuacji gdy pozwany mógł wiele lat temu złożyć wniosek o ograniczenie odsetek umownych do wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie.

W tych okolicznościach orzeczenie o kosztach procesu przy zastosowaniu zasady określonej w przepisie art. 102 k.p.c. było w pełni uzasadnione i odpowiadało poczuciu sprawiedliwości.

sędzia Alicja Tułodziecka